

Lausunto Lounais-Suomen jätehuoltopoliittisesta ohjelmasta 2023–2028

Kaupunginhallitus 28.11.2022 § 356
1099/14.06.01/2022

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Saija Kajala

Asia

Jätehuoltolautakunta pyytää yhteistoiminta-alueen kunnilta ja Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:ltä (LSJH) lausuntoa jätehuoltopoliittisen ohjelman luonnoksesta. Lausunnot pyydetään toimittamaan Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnalle viimeistään 30.11.2022. Ohjelmaluonnos ja sen taustaraportti ovat nähtävillä jätehuoltolautakunnan verkkosivuilla, osoitteessa www.turku.fi/uutinen/2022-10-11_kerro-mielipiteesi-jatehuollon-kehittamisen-suunnasta.

Taustaa

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan tehtävänä on huolehtia Lounais-Suomen jätehuollon yhteistoiminta-alueen kuntien yhteisen jätehuoltopoliittisen ohjelman valmistelusta. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Liedon, Marttilan, Maskun, Mynämäen, Naantalın, Nousiaisten, Paimion, Paraisten, Pöytyän, Raision, Ruskon, Salon, Sauvon, Turun ja Uudenkaupungin kunnat.

Ohjelmaluonnos

Jätehuoltolautakunnassa on valmisteltu jätehuoltopoliittisen ohjelman luonnos ohjelmakaudelle 2023–2028. Ohjelman tavoitteena on muodostaa jätehuollon palvelu- ja viranomaistehtävät yhteistyössä järjestävien kuntien yhteinen näkemys jätehuollon visiosta, tavoitteista ja toimenpiteistä. Ohjelman tavoitteet ohjaavat kunnan vastuulle kuuluvan jätehuollon eri toimijoiden päätöksentekoa, kuntalaisille järjestettävän jätehuollon palvelutason määrittelyä sekä kuntien omaa jätehuoltoon liittyvää toimintaa ja päätöksentekoa.

Ohjelman visio

”Alueen asukkaat, kunnat ja jätehuoltotoimijat toteuttavat yhteistyöllä onnistuneita ja kestäviä toimia jätteen määrän vähentämiseksi. Monipuoliset kunnalliset jätehuoltopalvelut on toteutettu ympäristön edut ja kiertotalouden periaatteet huomioiden.”

Visio perustuu jätelain etusijajärjestyksen ensisijaiseen tavoitteeseen ja on varsin kunnianhimoinen, sillä yhdyskuntajätteen kokonaismäärä on Suomessa kasvanut jo vuosien ajan ja oli vuonna 2020 noussut noin 30 % vuoden 2010 tasosta. Onnistuminen ja tunnettuus voisi parhaimmillaan johtaa myönteiseen kierteeseen, jossa yhä useammat haluavat olla osallisena. Onnistuminen edellyttää kaikkien jätehuollon osapuolten yhteistyötä ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.

Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet

Ohjelmassa on asetettu kuusi tavoitetta sekä joukko toimenpiteitä, joilla tavoitteet pyritään saavuttamaan.

Tavoite 1. Jätteen määrää vähennetään ja käytettyjen tavaroiden ja materiaalien uudelleenkäyttöä edistetään

Tavoite 2. Jätehuollon neuvonnalla ja valistuksella tuetaan kiertotalouden ja etusijajärjestyksen tavoitteiden toteuttamista

Tavoite 3. Erilliskerättävien kierrätyskelpoisten jättemateriaalien määrä polttokelpoisessa jätteessä puolitetaan

Tavoite 4. Jätteen keräys ja kuljetus järjestetään logistisesti tehokkaasti ja aiheuttaen mahdollisimman vähän haitallisia ympäristövaikutuksia

Tavoite 5. Jätteiden vastaanottopalveluiden saavutettavuutta parannetaan

Tavoite 6. Taksapolitiikassa tavoitteena on maksujen kattavuus ja tasapuolisuus sekä ohjaus etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon

Tavoitteiden mukaiset toimenpiteet käyvät ilmi liitteenä olevasta ohjelmaluonnoksesta.

Seuranta

Jätehuoltopoliittisen ohjelman seuranta koordinoi Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta. Ohjelman vastuutahoilta kerätään vuosittain seuranta varten tarpeellisia tietoja ohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteuttamisesta ja niistä koostetaan yhteenveto, josta raportoidaan kuntiin ja LSJH:lle. Kattavampi yhteenveto tehdään ohjelmakauden puolivälissä vuoden 2025 jälkeen sekä ja ohjelmakauden loputtua.

Jätehuoltolautakunnan seurannan avuksi perustetaan ohjelman seurantaryhmä, jossa on edustettuina kaikki ohjelman vastuutahot.

Oheismateriaalit:

- Kuulutus Lounais-Suomen jätehuoltopoliittisesta ohjelmasta
- Lausuntopyyntö Lounais-Suomen jätehuoltopoliittisesta ohjelmasta
- Luonnos jätehuoltopoliittiseksi ohjelmaksi vuosille 2023–2028
- Lounais-Suomen jätehuoltopoliittisen ohjelman 2023–2028 taustaraportti luonnos

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Naantalın kaupunki antaa seuraavan lausunnon:

”Jätehuoltopoliittisen ohjelmaluonnoksen tavoitteet ja toimenpiteet ovat yhteneväisiä Naantalın kaupungin oman ympäristöohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden kanssa. Naantalın kaupungilla on esimerkiksi pyritty edistämään kaavamerkinnöin uusilla alueilla korttelikeräysjärjestelmän käyttöönottoa, ateriapalveluissa on vähennetty ruokahävikkiä aktiivisesti ja tavoitteena on myös selvittää kiertotalouskeskuksen perustamista Naantaliin vuoteen 2024 mennessä. Vanhoilla asuinalueilla korttelikeräyksen järjestäminen on haastavampaa, mutta tavoiteltavaa. Todennäköisesti haasteet ovat ratkaistavissa hyvällä suunnittelulla yhteistyössä kunnan kanssa. Naantalissa korttelikeräyksestä on saatu hyviä kokemuksia myös vanhan asuinalueen keräyspilotissa.

Jättemäärän kasvua viimeisen kymmenen vuoden aikana selittää osaltaan pakkausmateriaalin käytön lisääntyminen etenkin elintarvikkeissa. Ihmisten kannustaminen esimerkiksi

lähellä tuotetun ruoan hankintapalvelujen äärelle (esim. REKO eli rejäl konsumtion, reilua kuluttamista) auttaa vähentämään myös likaisten pakkausmuovijätteiden muodostumista ja toisaalta tukee paikallista alkutuotantoa.

Kyse on pitkälti vanhoista totutuista tavoista pois oppimisesta. Neuvonnalla ja opastuksella on suuri merkitys asukkaiden valistamisessa toimivan kierrätyksen toteuttamiseksi kuntalaisten omassa arjessa. Kunnilla on tärkeä rooli tarjota toimivat puitteet kierrätyksen tehokkaalle toiminnalle. Käytännön kierrätysvinkkejä tarvitaan jatkossakin ja tähän on hyvä panostaa jätehuoltoyhtiön toiminnassa. Kierrätyspalveluverkoston kehittäminen mukaan lukien tavaroiden kierrätys- ja korjauspalvelut koko LSJH:n alueella on tavoiteltavaa toimintojen järjestämiseksi alueella kokonaisuudessaan sujuvaksi ja toimivaksi.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnassa päivitetään jätetaksaa, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023. Turun kaupungin tietoverkosta löytyy Jätetaksa Lounais-Suomessa 1.1.2023 alkaen. Luonnos on päivätty 24.10.2022. Luonnoksessa on esitetty ehdotukset vuoden 2023 maksuiksi. Jätetaksaehdotuksen liitteenä ei ole esimerkiksi vertailua voimassa olevaan taksaan, vertailua muiden kaupunkiseutujen taksoihin eikä tietoa taksakorotuksella kerättävän kokonaislisämaksun suuruudesta. Ilman tarkempia perusteluja maksujen korotustarpeilla tai erittelyjä korotusten kokonaisvaikutuksesta kokonaisuutta on vaikea arvioida. Taksaehdotuksen pistokoeluonteisen tarkastelun perusteella perusmaksut nousisivat keskimäärin 48 % vaihdellen 7-116 %:n välillä. Naantalia erityisesti koskevat korttelikeräysmaksut nousivat noin 20 %. Lietteiden keräysmaksut nousisivat 15-22%. Taksakorotusehdotukset ovat huomattavia. Erityisesti aikana, kun sähkön ja lämmitysenergian hinnat ovat nousseet merkittävästi, jätehuollon kustannusten tulee olla kuitenkin kannustavia ja ohjata jätteiden lajitteluun ja toisaalta pysyä kohtuullisella tasolla, jotta jätehuollon korkea hinta ei käänny jätelain hyviä tavoitteita vastaan (esimerkkinä luvattomat jätteiden hävittämiset ympäristöön dumpaamalla tai jätettä polttamalla).

Taksat perustuvat siihen, että niiden avulla katetaan jätehuollosta aiheutuvat kustannukset. Alueellisesta jätehuollosta vastaava Lounais-Suomen jätehuolto Oy tuotti voittoa vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan lähes 1,8 miljoonaa euroa ja sen taseessa on tilikausien voittovaroja lähes 14 miljoonaa euroa. Tässä taloudellisessa tilanteessa voittovarojen käyttöä siten, että taksaa ei tarvitsisi kohtuuttomasti korottaa, olisi syytä harkita. Jos voittovarojen käyttö jätehuollon järjestämiseen jostain syystä ei ole mahdollista, ja taksaa nostetaan, palvelutasoa ja -rakennetta pitää entisestään parantaa ohjaamalla jätehuollosta kerätyt tulot nimenomaan peruspalveluihin ja niiden kehittämiseen.

Omistajakuntien jätehuoltotehtäviä hoitaa Lounais-Suomen Jätehuolto Oy. Osakassopimuksen mukaan yhtiön tehtävänä on ensisijaisesti huolehtia Osakkaiden vastuulle jätelain

mukaan kuuluvista jätehuollon palvelutehtävistä, joita ovat mm.:

- jätehuollon suunnittelu sekä rekisterien ja tilastojen ylläpito, organisointi sekä hallinnolliset tehtävät, joihin ei sisälly julkisen vallan käyttöä;
- kunnan järjestämä jätteenkuljetus, jos kunnan toimivaltainen toimielin on päättänyt, että kunnassa on kunnan järjestämä jätteenkuljetus;
- muu jätteiden keräys ja kuljetus kuten aluekeräys ja tempauskeräykset;
- jätteiden ja vaarallisten jätteiden vastaanotto, kierrätys, hyödyntäminen ja loppusijoitus;
- jätelain mukaan kunnan toissijaiselle vastuulle kuuluva jätehuolto; valistus ja neuvonta.

Yhtiö voi edellä mainittujen kunnan vastuulla olevien yrityspalvelujen lisäksi tarjota yrityksille jätehuollon palveluja, ottaen kuitenkin huomioon hankintalainsäädäntö ja siinä sidoshankinta-, eli in-house-yksikölle ja sen toiminnalle säädetyt edellytykset.

Tavoitteeseen 6, "Taksapolitiikassa tavoitteena on maksujen kattavuus ja tasapuolisuus sekä ohjaus etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon" olisi hyvä lisätä toimenpiteitä, joiden avulla voidaan varmistaa jätehuollon kustannusten kohtuullinen taso sekä taksalaskennan oikeellisuus."

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta kokouksessa.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.